

Lepelaar vooruit

In de jaren 1972-78 broedden er in ons land 180 à 240 paren Lepelaars. De populatie had zich toen weer enigszins weten te herstellen van het dieptepunt in 1968-69 (150 paren) maar het was nog altijd minder dan de helft van het aantal rond 1950. Hoe heeft de stand zich sinds 1978 ontwikkeld? In de afgelopen tien jaar hebben zich twee opvallende ontwikkelingen voorgedaan: een duidelijke aantalstoename en het ontstaan van twee nieuwe kolonies. Voor een soort die als kwetsbaar te boek staat, een spectaculaire toename van rond de 240 nesten eind jaren zeventig tot bijna 400 in 1986. Bovendien ontstonden op de Schorren (Texel) en in de duinen op Vlieland in 1982 en 1983 nieuwe kolonies. Hier staat echter een geleidelijke afname van de twee duinkolonies op Texel (De Muy en De Geul) tegenover; het zijn de enige kolonies die kleiner zijn geworden. Het aantal broedparen in het Waddengebied als geheel is niettemin wel gestegen, maar de toename blijft iets achter bij de landelijke trend.

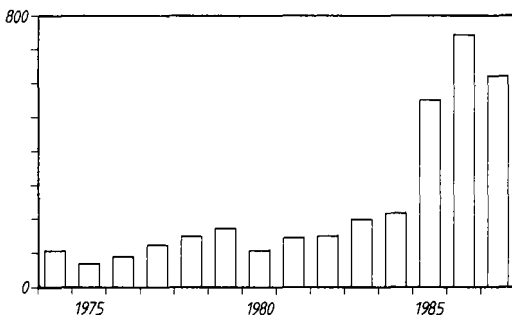
Voor de toename van de broedpopulatie zijn drie verklaringen mogelijk: vergrote reproductie, minder sterfte of immigratie. In de goed beschermde broedkolonies is een stijging van het broedsucces eigenlijk alleen mogelijk als gevolg van een verbeterde voedselsituatie. Gezien slootbeheer, waterkwaliteit en ruilverkavelingen is eerder het tegenovergestelde het geval. Het toenemende foerageren in de Waddenzee vormt daarvoor een indirecte aanwijzing. Bovendien is het niet waarschijnlijk dat de gemiddeld 265 broedparen in de jaren 1981-83 in staat zijn geweest om de toename met 130 paren (260 vogels) van 1983 tot 1986 te bewerkstelligen (uitgaande van geslachtsrijpheid in derde jaar). Vermindering van de sterfte is een reële mogelijkheid gelet op het uit de jacht nemen van de Marokkaanse pleisterplaatsen en de betere bescherming in Frankrijk. Daarnaast zouden volgens Poorter (*NRC Handelsblad*, 6 oktober 1987) ook de nattere omstandigheden in de Senegal-delta een bijdrage kunnen hebben geleverd. Immigratie vanuit de Spaanse broedpopulatie is een derde mogelijkheid. Het is bekend dat er uitwisseling is, want eerder is het broeden van

Nederlandse Lepelaars in Spanje vastgesteld. Het omgekeerde kan de laatste jaren zijn opgetreden als gevolg van verslechterde omstandigheden in de broedgebieden in ZW-Spanje. Helaas is ons daarover geen recente informatie bekend. De toename kan natuurlijk ook te danken zijn aan een combinatie van de tweede en de derde factor. Hoe het ook zij, het is verheugend dat er bij ons nog plaats is voor zoveel meer Lepelaars!

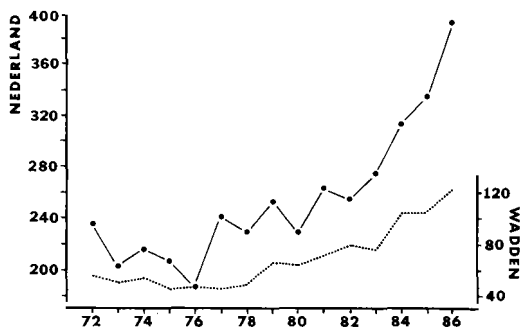
E. R. Osieck & C. N. de Vries

Explosieve toename van de Appelvink

De Appelvink is vooral in het broedseizoen een weinig opvallende vogel. Als er daarom op veel plaatsen in Nederland, waaronder Walcheren, Alkmaar en omgeving, Bloemendaal, Flevopolders, Amsterdam, Groningen, Deventer en Drenthe melding wordt gemaakt van een toename, is de kans groot dat het om een aanzienlijke aantalsvermeerdering gaat. En jawel, langlopende inventarisaties in Oost- en Midden-Nederland laten vanaf 1985 een spectaculaire toename zien. Illustratief is het aantalsverloop op de ZW-Veluwe (110 km²), waar in 1974-84 jaarlijks 100-200 paren werden geteld, en in 1985-87 jaarlijks 550-745 paren. De soort is hier op veel plaatsen

Aantal territoria van de Appelvink op de ZW-Veluwe.

Aantal nesten van de Lepelaar in Nederland (•) en het Waddengebied (stippellijn).

talrijker dan de Groenling! Op de ZO-Veluwe werd een zelfde trend geconstateerd (R. Lensink). Een zo mogelijk nog sterkere toename werd in Noord-Drenthe (270 km²) gevonden: acht paren in 1975-80 (onderschat) en 189 paren in 1986-87 (Provinciale Planologische Dienst van Drenthe).

Gezien de abrupte toename in 1985 en de melding van een aanzienlijke influx in West-Duitsland in de winter van 1984/85, lijkt een toevloed vanuit het oosten het meest voor de hand te liggen. Deze vogels hebben zich in eerste instantie alleen in Oost- en Midden-Nederland gevestigd. Pas de winter daarop werd West-Nederland bezet, mogelijk door uitgezworven Nederlandse broedvogels.

Rob G. Bijlsma

